

TRANSCRIPCIÓ EN BRUT

Aquesta transcripció està pendent de verificació i correcció. Pot contenir, doncs, errades de fidelitat i incorreccions lingüístiques i no es pot considerar com una publicació oficial

Fitxer 24

Interpel·lació al Govern sobre l'abordatge de les violències sexuals

300-00246/13

Doncs el tretzè punt de l'ordre del dia és la interpel·lació al Govern sobre l'abordatge de les violències sexuals, presentada pel Grup Parlamentari d'Esquerra Republicana. I per exposar-la té la paraula la diputada Jenn Díaz Ruiz.

Jenn Díaz Ruiz

Gràcies, vicepresidenta. Bona tarda a tothom. Bona tarda, consellera, conseller. Bé, presentem aquesta interpel·lació per parlar –que, de fet, ha sortit una mica ja, no?– sobre l'abordatge

Fitxer 25

de violències sexuals, que sortia també a la interpel·lació de violències digitals de la companya Segòvia. Però, per arribar al punt en què el Govern de la Generalitat planteja un nou model d'abordatge de les violències sexuals, voldria fer un petit fil cronològic per saber com arribem fins al dia d'avui.

Fa set anys del cas de La Manada, un cas que totes coneixem i que va ser un canvi de paradigma en com enteníem com a societat, com entenia el moviment feminista, com enteníem les dones la violència sexual; un canvi de paradigma de la percepció de la violència en la nostra societat que va ser molt important probablement per activar un moviment feminista que jo crec que era bastant minoritari, que no era tan ampli com tenim en aquests moments. I que era el reconeixement per part de les dones i el moviment feminista a algunes qüestions que potser ara són molt essencials però que llavors, el 2016, no ho eren tant.

El primer, i de fet, en aquest Parlament vam votar una moció que expressava en un punt concret a proposta nostra que una cosa tan senzilla com que el silenci no és consentiment. Durant molt de temps, l'absència d'una comunicació expressa

s'entenia com a consentiment i, de fet, probablement moltes vam assumir que no dir el contrari era consentiment, precisament perquè ens havien fet creure, doncs, que el silenci podia ser considerat consentiment. Per què? Doncs perquè si posem en el focus la nostra roba, com ens comportem, si ens quedem quietes, si ens quedem callades, això s'entenia com a consentiment quan moltes de les vegades totes aquestes reaccions tenien molt a veure amb la victimologia, amb el fet que moltes d'aquestes dones, bàsicament el que tenien era un atac de pànic.

El cas de La Manada posa aquestes qüestions sobre la taula. El silenci no és consentiment. Quedar-se immòbil no és consentiment i situar en el desig o en la voluntat expressa és el nou marc que en aquests moments, com dic, set anys més tard, després del cas de La Manada, tenim bastant assumit que hem de parlar de desig, que hem de parlar de consentiment exprés, però en aquell moment no era tan evident. Perquè, de fet, recordo una jornada a la llibreria La Calders, llegint entre totes la sentència de La Manada, per poder ser conscient de quina és la mirada de la judicatura, dels jutges respecte a una violació grupal.

I moltes d'aquestes qüestions van fer aflorar que, efectivament, des de la justícia es feia una diferència entre abús i agressió i que allò era una esclotxa per on s'escolava, doncs, el consentiment, la nostra manera de comportar-nos en moltes situacions de violència i què consideraven, les persones que havien de jutjar un cas de violència, què consideraven i què no consideraven violència. I per ells, qualsevol cosa era absència de violència i, per tant, era abús.

Això fa set anys. Si avancem una miqueta més en el temps, trobem el MeToo, fa cinc anys del MeToo. Fa molt poc en parlàvem, consellera, amb una pregunta a la sessió de control i a diferència de situar el consentiment i totes aquestes qüestions, en el cas de La Manada, anàvem a un altre aprofundiment, d'aquesta percepció del moviment feminista sobre els drets que tenim. Situar les violències sexuals com una dominació i una jerarquia. Crec que durant molt de temps hem parlat de sexe, quan estàvem parlant de violacions, quan estàvem parlant de relacions de poder, quan parlàvem de dominació, de jerarquia i, per tant, treure algunes paraules del nostre propi vocabulari per poder-nos expressar i per poder identificar on és que s'estaven vulnerant els nostres drets.

Com deia, la violència sexual no és sexe, és una relació de poder. I la cultura de la violació, el moviment MeToo el posa sobre la taula, perquè estàvem parlant d'unes violències molt normalitzades. En aquest cas, doncs, parlàvem d'actrius, però vam veure com el cas puntual d'unes quantes actrius que s'organitzen té ressò arreu del món en tots els àmbits i que moltes dones de molts sectors diferents veuen com la cultura de la violació també parla de les seves relacions de poder en totes les seves..., aspectes de la seva vida.

I parlem també probablement, el moviment MeToo i després del cas de La Manada, de l'enfortiment del moviment feminista. Recuperem, de la senyora Barjola, l'expressió, el concepte de «terrorisme sexual» per poder ser conscients un altre cop que allò que passava amb les nenes d'Alcàsser, tornàvem a veure que s'havia normalitzat i que no ens calia aquella idea del terrorisme sexual com una cosa de violència directa, sinó que era molt més quotidiana i que moltes dones, en el cas del MeToo vam veure que nosaltres també teníem alguna cosa a explicar.

D'això fa set anys de La Manada, cinc anys del moviment MeToo i arribem fins el moment actual. I jo crec que aquest Parlament no pot obviar els debats que hi ha fora d'aquest Parlament i, per tant, parlem de la llei «Solo sí es sí», que el que fa bàsicament és obeir un mandat del moviment feminista, que és recollir aquestes demandes i fer-les lleis, no situar el debat en les penes ni en les rebaixes, però tampoc en l'increment d'aquestes penes. Que la seguretat de les dones no depèn de la justícia punitiva, però que alhora no podem generar un espai d'impunitat. Haurem de trobar el punt intermedi, el punt equilibrat entre que no hi hagi impunitat i entre que tot el debat no estigui focalitzat en les penes en si són prou, en si les rebaixem o no les rebaixem, o si l'eliminació de l'abús és més punitivista que no.

Jo crec que hem de poder trobar aquest punt intermedi i que, en tot cas, la prevenció és imprescindible. La justícia restaurativa és imprescindible, però no podem defugir del debat central, que és que, i crec que avui en dia que estem celebrant i que ha sortit en més d'una ocasió Joan Fuster, en el centenari, que deia: «Tota política que no fem nosaltres serà feta contra nosaltres». Doncs bé, ara resulta que fem les polítiques, però qui les ha d'aplicar també les aplica contra nosaltres, no? No podem obviar que en la prevenció i en la justícia restaurativa hi ha el quid de la qüestió.

Si seguim avançant una miqueta més, arribem a l'Escuela Mayor. I ho dic perquè he parlat d'avenços. El cas de La Manada, el MeToo, l'enfortiment del moviment feminista, les manifestacions massives del 8M, com moltes de nosaltres, hem arribat a espais de poder, a poder representar i com, per exemple, en la passada legislatura vam trobar aliances més enllà dels nostres grups parlamentaris per poder fer una llei pionera que ja bevia d'una altra llei pionera que era del 2008. Però arribem al 2022 i veiem que l'Escuela Mayor és un fet, que no estan aïllats de la societat, que per més que el moviment feminista s'enforteixi, al davant segueix havent-hi una resistència i volem preguntar-li concretament per les violències sexuals, perquè aquell dia vam poder tornar a corroborar algunes qüestions. Que nosaltres avancem, però que el patriarcat es reorganitza, que la cultura de la violació ha normalitzat moltíssimes situacions i que és una violència normalitzada. Probablement, és una de les més greus, de les que totes hem assumit, no?, la violència sexual, les violacions. Jo crec que, en cap cas, mentre encara s'estava negant la violència masclista en molts altres àmbits, les violacions jo crec que han estat..., aquest terrorisme sexual, han estat teló de fons de les nostres adolescències. I, per tant, jo crec que el fet de que estiguessin normalitzades han fet que estiguessin silenciades, fins al punt que, en el cas de l'Escuela Mayor, moltes de les noies que rebien tots aquests crits i totes aquestes bestieses havien normalitzat aquest comportament.

Està normalitzada, la justifiquem, està silenciada, perquè arrossega una culpa. Amb el cas de La Manada també vam veure com, de cop, si ella refeia la vida, doncs, significava que no era prou víctima. I també està infantilitzada, perquè resulta que som unes exagerades que ja no ens poden dir ni guapes pel carrer.

Amb aquesta situació, de molts avenços dels últims deu anys, i jo situava el cas de La Manada, que en fa set, però probablement podríem parlar de la darrera dècada, de com hem avançat, de com avui en aquest Parlament estem parlant de qüestions de què no s'havia parlat mai, de com podem desplegar i millorar l'abordatge de les violències masclistes. I, precisament, perquè estem a la setmana que estem, li voldríem demanar, consellera, que ens parlés d'aquest model d'abordatge de les violències sexuals, de com podem deixar de parlar..., de posar el focus on sempre ha estat posat, que no siguin penes, que no siguin..., com enfortim una justícia patriarcal, sinó com podem millorar aquesta reparació, aquesta justícia restaurativa,

i que, per tant, que posem en el centre les víctimes, que puguin parlar amb veu pròpia i que nosaltres, des d'aquest Parlament, i vostè, des del Govern de la Generalitat, puguem atendre totes aquestes necessitats. I per això li voldríem fer, doncs, aquesta pregunta.

Moltíssimes gràcies.

(Alguns aplaudiments.)

La vicepresidenta primera en funcions de presidenta

Gràcies, diputada. Per respondre, té la paraula la senyora Tània Verge Mestre, consellera d'Igualtat i Feminisme.

La consellera d'Igualtat i Feminismes (Tània Verge Mestre)

Gràcies, vicepresidenta. Gràcies, diputada Díaz. Com vostè deia, les violències masclistes de tipus sexual, és a dir, les violències sexuals, són la forma més prevalent, més invisibilitzada, més naturalitzada, de violència masclista. Ocorre en tots els àmbits. De fet, les dades de la magnitud són brutals: vuit de cada deu dones hem estat víctimes de, com a mínim, un fet de violència sexual des dels quinze anys, segons l'enquesta realitzada pel Departament d'Interior l'any 2019.

I són unes violències que ocorren en tots els àmbits: en l'àmbit social i comunitari, en l'àmbit educatiu, en l'àmbit digital, en l'àmbit laboral, en l'àmbit de la vida política i també, i sovint molt oblidat, en l'àmbit de la parella, l'exparella i de la família.

I ja n'hi ha prou. Perquè no som les dones les que hem de canviar o les que hem de viure amb por, sinó que ha de canviar la societat. De fet, la Llei 17/2020, que modificava la Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista, ja parlava de consentiment sexual, ja donava uns mandats concrets amb relació a l'atenció de totes les formes de violència, també les violències sexuals. I per aquest motiu, la setmana passada vam presentar el model d'abordatge de les violències sexuals, que és molt més que un conjunt de protocols, serveis i circuits d'atenció, perquè vol ser un canvi radical en el paradigma d'intervenció que proporcioni un GPS al conjunt d'administracions i actors socials del país per fer front a les violències sexuals.

Aquest model arranca amb un pressupost de partida del Departament d'Igualtat i Feminismes de 40 milions d'euros d'aquí fins al 2025. Evidentment, els altres departaments, perquè tots hi són convocats, hi aportaran també recursos, i estableix una norantena d'accions guiades o estructurades en dos eixos fonamentals. Aquí no és novetat: els dos eixos clau sempre són la reparació i la prevenció. La reparació per garantir l'acompanyament i per acabar amb la impunitat; per restablir el dany causat a les dones, infants i adolescents de la forma més justa possible. Perquè, recordem, o emfatitzem, és un dret, la reparació. I un segon eix de prevenció: per desterrar la cultura de la violació i substituir-la per la cultura del consentiment.

Aquesta setmana passada posàvem l'èmfasi especialment en el reforç de les polítiques de reparació, en la manera en què aquestes polítiques de reparació es reforcen, que bàsicament és dotant de major especialització els serveis existents, creant nous serveis i assegurant que s'acompanyen totes les situacions de violència sexual que necessiten ser ateses. Vostè parlava del MeToo i les seves derivades, el Cuéntalo –als diferents països ha tingut la seva pròpia etiqueta–; perquè hagin passat quan hagin passat, siguin més recents o no recents, el Govern no deixarà cap dona sola.

Sabem que les violències sexuals o que les dones que han patit violències sexuals no necessàriament ni denuncien ni necessàriament busquen acompanyament, busquen aquest suport, en el moment dels fets, sinó que poden passar dies, setmanes, mesos o anys. Sovint es bloqueja, com una estratègia de supervivència, per poder tirar endavant. I quan surt aquest trauma, és quan es necessita igualment aquest acompanyament. D'aquí la insistència, perquè volem poder atendre totes les dones; que cap dona pensant que perquè fa temps ja no pot rebre atenció, es quedi sense aquest acompanyament.

De manera específica, quins són aquests serveis que es posen en marxa? Refundem el telèfon 900 900 120. Aquest telèfon, fins ara, proporcionava informació d'on trobar els serveis d'atenció, quin era el servei, SIAD, SIE, d'altres que quedaven més a prop del lloc de residència de la dona; però, a partir d'ara, ja de manera imminent, passa a fer atenció directa. Això vol dir que quan una dona truqui al telèfon, una psicòloga especialitzada en violències sexuals l'escoltarà, li oferirà suport

emocional i, segons la situació de violència viscuda i les necessitats de la dona, des del telèfon també se li proporcionarà un primer assessorament jurídic i es farà l'acompanyament a l'atenció presencial als serveis que necessiti. Cada cas és un món, per tant, l'atenció és individualitzada.

També és des del telèfon 900 que s'activarà un servei de resposta a les situacions de crisi. I aquest és un nou servei; un nou servei també d'atenció 24 hores, com saben que també és el telèfon, el Servei d'Intervenció en Crisi, el SIC. Estarà actiu, doncs, vint-i-quatre hores, amb capacitat de

Fitxer 26

desplaçar-se de manera presencial arreu del territori, perquè tindrà una coordinació descentralitzada a nivell de vegueria. I, per tant, quan es produeixi una situació de crisi, entenent la crisi com una reacció que no pot ser anticipada, pot ser perquè és que acaba de passar, pot ser perquè el trauma acaba de sortir per un record, per una situació que ha provocat, no?, tornar a reviure allò que s'havia bloquejat per poder tirar endavant, una psicòloga, doncs, es desplaçarà a un espai que sigui confortable per a la dona –pot ser el seu domicili, si aquell és un espai segur; pot ser un altre lloc acordat; podria ser la seu d'un servei públic– per proporcionar aquests primers auxilis psicològics davant la situació desencadenada i també per ajudar la dona a prendre les seves pròpies decisions sobre els següents passos a seguir. Molt important de subratllar: ajudar a prendre les pròpies decisions. Aquest és un principi bàsic del protocol marc que aprovàvem ahir a govern: el dret a l'autonomia en la presa de decisions, perquè també cada cas és un món. Podem tenir ritmes diferents i no podem posar el focus d'entrada en la denúncia penal, sinó en quines necessitats hi ha de manera més immediata d'acompanyament, i després ja vindrà el que hagi de venir.

Reforcem també els serveis d'intervenció especialitzada, els SIEs, obrint almenys cinc SIEs d'aquí a finals del 2023. En alguns d'aquests SIEs, es creen itineràncies perquè part de l'equip es pugui desplaçar als municipis més propers. La que de manera més immediata es crea, d'itinerància, és la de l'Alt Pirineu i l'Aran.

Reforcem també tots els SIEs existents amb més psicòlogues expertes en violències sexuals perquè puguin acompanyar les dones. Però estem ja formant tots els equips, tot l'equip sencer, diguéssim, dels SIEs en la formació especialitzada més avançada en les eines de tractament de les violències sexuals, perquè, de fet, és el conjunt de professionals d'aquest servei que són claus per a la recuperació de les dones supervivents de violències sexuals en les diferents dimensions d'aquesta atenció integral que proporcionen els SIEs.

De manera cabdal, també revisem i millorem els circuits existents. Segurament, el circuit més existent és el sanitari d'emergència, perquè impera aquest imaginari en què l'agressor és un desconegut que opera de nit, pel carrer, que l'agressió sexual és molt violenta, amb dany físic, s'entén, i sabem que no, que són molt més diverses, que són molt diverses, les violències sexuals. I, per tant, necessitem adaptar tots els circuits; necessitem adaptar els circuits perquè puguin atendre totes les violències sexuals, que pot ser en alguns casos l'atenció en emergència, perquè és una atenció immediata, el fet que acaba de passar; en la urgència, és a dir, que seria preferent l'atenció en les primeres hores perquè no es perdin proves o perquè hi hagi alguna qüestió de salut més urgent; en situacions recents, que són els primers dies, però ja no és aquesta situació d'emergència o d'urgència, o com dèiem, situacions no recents, quan hagin passat setmanes, mesos o anys.

Estem treballant amb el Departament de Salut en l'actualització del protocol d'abordatge de les violències masclistes en l'àmbit de la salut, també el document operatiu sobre violències sexuals, perquè aquesta atenció hospitalària d'emergència i d'urgència en aquestes situacions sigui la mateixa arreu del país i que estigui més i millor connectada amb la xarxa especialitzada del Departament d'Igualtat i Feminismes. Perquè una cosa és l'atenció hospitalària, què passa en aquests primers moments, i després, l'atenció, l'acompanyament més a mitjà o llarg termini que pugui necessitar cada dona.

També la variable d'edat: circuits específics clars per a nens i nenes, per a adolescents i per a dones adultes. Per a això, també resulta essencial la coordinació de la xarxa especialitzada d'igualtat i feminismes, amb el desplegament territorial del model Barnahus, de drets socials. I com deia, també a nivell territorial, tots els

circuits, perquè comparteixin els mateixos estàndards en els procediments, en la implementació de l'atenció i en la coordinació entre els diferents serveis públics existents.

Pel que fa a les polítiques de prevenció, comentava abans que estem treballant en aquesta estratègia nacional de prevenció, que presentarem el primer quadrimestre del 2023, amb elements bàsics centrals, com adreçar els factors estructurals que causen, justifiquen o naturalitzen les violències sexuals, la promoció de masculinitats antimasclistes i igualitàries i generar aquesta nova cultura del consentiment i del desig sexual en plena llibertat.

La vicepresidenta primera en funcions de presidenta

Gràcies, consellera.